

Lærerrapport

Holbergprisen i skolen 2010

- De engasjerte forskerelevene samlet ved innlevering av forskningsrapportene i april.

Skolens felles hovedproblemstilling:

«Hvorfor får gutter lavere karakterer enn jenter i ungdomsskolen?»

Forskningsutvalg:

Elever og rektorer ved ungdomsskoler og vgs i Hordaland og Rogaland

Dagfinn Våge

Lektor/ samfunnsfag

Ølensvåg, 27.april 2010

www.lvs.no

Innhold:	Side:
1. Innledning	3
1. Bakgrunn for årets prosjekt ved Lundeneset vgs	
2. Valg av tema og gruppesammensetting	
2. Utvikling, planlegging og gjennomføring	4
1. Idémyldring mht temafokusering og samarbeidsavtaler	
2. Metodevalg og forskningsdesign	
3. Utvalg av respondenter, avtaler, avslag og gjennomføring	
4. Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet	
5. Søknad om godkjenning hos personvernombudet i NSD	
6. Oppsummering og analyse av forskningsresultatene	
7. Filmproduksjon og skriving av forskningsrapporter	
3. Ekstern bistand	9
1. Eksterne krefter/ ekstern ekspertise	
2. Bruk av ulike virkemidler i forskningsprosessen	
3. Aktuelle forskningsresultater brukt i undervisningen	
4. Tverrfaglighet	10
1. Aktuelle læreplanmål og grunnleggende ferdigheter i aktuelle fag	
2. Generell del av læreplanen mht det samarbeidende menneske	
5. Erfaringer og læringsmiljø	11
1. Erfaringslæring og økt kompetanse	
2. Bruk av IKT i samfunnsfag lærer elevene metodekunnskap	
3. Læring som sosial prosess i den proksimale utviklingszone	
6. Vedlegg	14
1. Aktuelle læreplanmål og grunnleggende ferdigheter	
2. Felles fremdriftsplan for Lundenesets Holberg-prosjekter	
3. Gruppesammensetting for våre 9 forskningsgrupper	
4. Informasjonbrev til informantenes rektorer/ lærere/ foreldre/ foresatte	
5. Felles spørsmål mht hovedproblemstillingen	
6. Godkjenningsbrevet fra personvernombudet i NSD	
7. Kilder	

1. Innledning

1.1. Bakgrunn for årets prosjekt ved Lundeneset vgs

På bakgrunn av invitasjonen fra Holbergprisen i skolen som rektor ved Lundeneset vgs formidlet videre til oss faglærere ved skolestart, i august 2009, tok undertegnede det som en oppfordring som ny samfunnsfaglærer ved skolen. Jeg undersøkte raskt konkurransereglene og det nye årshjulet, mht påmelding og innleveringsfrist.

Faglærer luftet tanken med elevene i sine to samfunnsfagklasser; vg1 studiespesialisering og vg2 yrkesfag, ved gjennomgang av utkast til lokal årsplan. Jeg spurte om de kunne tenke seg å konkurrere og lære litt om forskning, mht samfunnsvitenskap. Det ble positiv respons, selv om noen av elevene var litt skeptiske og fryktet at det kunne bli mye jobbing. Vi ble da enige om at jeg skulle følge opp ønsket om tverrfaglig samarbeid med andre faglærere, i håp om å få dobbel effekt av forskningsprosjektet mht aktuelle læreplanmål i andre fag. I likhet med høstens finanskriseprosjekt, fikk vi nå til et tverrfaglig samarbeid om forskningsrapporten med norsklærerne i disse to klassene. I tillegg gav media og naturfaglærerne i de respektive klassene positiv respons med hensyn til å kunne bistå med relevant fokus i sine aktuelle fagområder.

For å stimulere til økt interesse for forskning i samfunnsfag, fikk dermed alle elever i 1ST og 2ME tilbud om å delta i årets konkurranse om Holbergprisen i skolen 2010. Medieelevene fikk også mulighet til å produsere film som en del av forskningsdokumentasjonen. Alle 42 elevene valgte å bli med fra starten av, da de var lovet en rettetmulighet med eventuelle overganger til alternative fagoppgaver etter første eller andre fase i prosjektet.

1.2. Valg av forskningstema og gruppesammensetning

Vi hadde et par alternative forslag til tema, men ble relativt raskt enige om årets hovedtema for vår skoles deltagelse i forskningsprosjektet i midten av desember.

Elevene ville at vi skulle forsøke å finne årsaker til følgende todelte forskningstema;

- ***Hvorfor gutter får svakere karakterer enn jenter i ungdomsskolen***
- ***Hvorfor gutter i større grad enn jenter faller ut av den videregående skole***

Dette var en kjent problemstilling, som de hadde egne erfaringer fra. I tillegg er det en dagsaktuell problemstilling for norsk skole og dermed ekstra utfordrende. Forøvrig har begge klassene ca. 70% jenter, blant annet pga karaktersnittet ved opptak. Med et slikt felles bakgrunnstøppe, ble det lettere å fokusere på forskningens utfordringer.

De fikk selv velge samarbeidspartnere og størrelse på sine forskningsgrupper, samt mulighet til å lage grupper på tvers av de ordinære klasseskillene. Elevene har i følge Kunnskapsløftet samme læreplan i samfunnsfag enten de går på studiespesialisering vg1 eller yrkesfag vg2, men de har som regel ulike lærebøker, slik også vi har. Våre yrkesfag-elever går på medier og kommunikasjon. De personlige preferansene og ønskene om tverrfaglig samarbeid endte med ni grupper; fire jentegrupper, tre sammensatte grupper og to guttegrupper. To av gruppene var mikset på tvers av klassene, da de valgte å ta hensyn til hverandres ulike styrker i hhv; filmproduksjon, rapportskrivning og analysearbeid. Gruppeoversikten sees i vedlegg 3.

2. Utvikling, planlegging og gjennomføring

I samarbeid med førstekonsulent Barbara Wendelbo arrangerte vi et «startseminar» for Holbergprisen i skolen, lokalt på Lundeneset vgs den 21.januar. Hun orienterte elevene og interesserte faglærere, samt skolens ledelse om konkurransereglene, samarbeidsopplegg og aktuelle datoer mht. innleveringsfrist, kunngjøring av finalister og finaledager i Bergen. Dette ble en svært positiv dag. Elevenes begeistring for prosjektet og forskningsinteressen økte vesentlig denne dagen.

2.1. Idémyldring mht temafokusering og samarbeidsavtaler

Uken etter startet vi med en felles fagøkt for alle ni forskningsgruppene ved skolen, der blant annet lokal fremdriftsplan, (jfr vedlegg 2), regler for prosjektarbeid og forskning ble gjennomgått av undertegnede.

Mal for samarbeidsavtaler i de enkelte prosjektgruppene ble lagt til grunn for utarbeidelse av separate prosjektavtaler i gruppene, mht problemfokusering, arbeidsdeling og tidsbruk.

Det ble også enighet om at alle gruppene skulle ha hver sin arkivmappe i vårt nye digitale fagrom i Fronter, med tilgang for faglærer, som opprettet dem. I samme fagøkt kom også gruppene godt i gang med valg av sine problemfokuseringer. Vi hadde først idédugnad med bruk av gulelapper, der alle skulle skrive ned forslag til hva de trodde var årsak til kjønnsforskjeller i skolerresultater i ungdomsskolen eller årsak til frafall i videregående skole. Disse ble så brukt som grunnlag for egen problemfokusering og avgrensing med hensyn til utarbeidelse av gruppens hypoteser eller forskningsspørsmål.

2.2. Metodevalg og forskningsdesign

Etter et kort metodekurs av faglærer i begynnelsen av februar, valgte de fleste gruppene kvantitativ forskningsmetode i form av spørreskjema med lukkede spørsmål. Noen grupper supplerte med en kvalitativ del og tok med et eller flere åpne spørsmål til slutt på skjema, mens 1 gruppe valgte intervju med rektorer som tillegg til spørreundersøkelse i klasser.

Med utgangspunkt i sine idéer startet gruppene med utarbeidelsen av sine forskjellige utkast til egne forskningsspørsmål eller hypoteser som de vil teste i sin forskningsanalyse. Da det viste seg at mange av gruppene hadde en del tilnærmet like spørsmål, anbefalte vår forskerkontakt at vi utarbeidet forslag til noen felles spørsmål for dermed å få et større informantutvalg og bedre grunnlag for argumentasjon, jfr vedlegg 5. Men flere av gruppene syntes dette ble delvis på siden av deres problemfokusering og da totalt antall deltagere ble nesten halvert fra målet på 1000 respondenter til i underkant av 600, av ulike årsaker, ble dette et unødvendig tillegg. De valgte derfor å droppe disse i sine forskningsprosjekt.

2.3. Utvalg av respondenter, avtaler, avslag og gjennomføring

Selv om de fleste elevene av praktiske hensyn valgte skoler i nærheten av eget hjemsted eller langs reiseveien til Ølensvåg, for å spare reisekostnader og -tid, kan jeg ikke se at dette innebærer noen skeivhet i utvalget/ forskningsmaterialet, da våre elever er rekruttert fra ulike kommuner med god spredning i begge fylker. For de elevene som valgte å gå tilbake til egen ungdomsskole, kan en si at dette blir feltarbeid/ forskning i egen kultur. Men da dette er andre skoleklasser og tildels andre lærere, i tillegg til at det er et til to år etter at våre elever gikk på de respektive ungdomsskolene og flyttet fra de aktuelle kommunene for å gå på Lundeneset vgs i Vindafjord kommune, så er dette en holdbar distanse i samfunnsvitenskaplig forskning. En annen innvending kan være kulturblindhet i egen

kulturfortrolighet, men da vi fokuserte en god del på dette i undervisningen og det er brukt kvantitative undersøkelser, hvor det var rektorene som valgte ut de aktuelle skoleklassene, tror jeg ikke denne innvendingen svekker våre analyseresultater. I tillegg hadde alle våre forskningsgrupper elever fra ulike skoler, slik at noen kom fra andre kommuner enn de utvalgte informant-skolene. "Feltarbeid som utføres i ens eget samfunn, innebærer nødvendigvis ikke studier av egen kultur. Selv innenfor ens egen kulturkrets er det muligheter til å fordype seg i virkeligheter som ikke helt er ens egne (Wadel 1991)."

Våre 9 forskningsgrupper kontaktet totalt 27 ulike skoler fordelt på 14 forskjellige kommuner. Men det ble 13 avslag av ulike årsaker i mars, til tross for gode intensjonsavtaler før vinterferien i februar. De siste avslagene kom så sent at det ble for knapp tid til å inngå avtaler med nye skoler, dermed valgte tre av gruppene å trekke seg fra gjennomføring av spørreundersøkelsen. En fjerde gruppe trakk seg etter 2.fase pga personvernombudets forbud mot produksjon av dokumentarfilm. (Alle som trakk seg fikk alternative fagoppgaver) Det ble dermed fem forskningsgrupper med totalt 23 elever igjen, som fullførte ved Lundeneset vgs i år. De gjennomførte sine spørreundersøkelser ved 14 ulike skoler, fordelt i ni forskjellige kommuner i Rogaland og Hordaland.

Totalt deltok 579 elever fordelt på 34 klasser i våre undersøkelser. Alle besvarte spørreskjemaene helt eller delvis, i de tilfeldig utvalgte skoleklassene. Kjønnfordelingen ble ganske lik; 292 gutter og 287 jenter. For å få størst mulig svarprosent og sikre rask gjennomføring av spørreundersøkelsene, fikk våre forskerelever en skoledag til å besøke de utvalgte skolene. Responsen i klassene ble dermed høy og uten postgang kom vi raskt i gang med oppsummering av resultatene.

2.4. Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet

Begrepene reliabilitet (pålitelighet), validitet (gyldighet) og generaliserbarhet danner grunnlaget for verifisering av kunnskap innenfor samfunnsvitenskap. De har fått status som «*en hellig vitenskaplig treenighet*». Alle undersøkelser bør vurderes i forhold til hvor **troverdig og pålitelig** de fremstår, i tillegg må en se om resultatene kan generaliseres. Vi har derfor stilt oss spørsmål om det er fare for feilkilder i våre undersøkelser og forskningsfunn. I tillegg har vi vurdert våre metoder og valg av forskningsdesign, samt forsøkt å verifisere våre funn i relasjon til empiriske data.

For å sjekke validiteten av våre undersøkelser, da elevene laget sine spørreskjema og intervjuguider, var kontrollspørsmålet; «*Måler vi det vi tror vi måler?*» På den måten forsikret vi oss om at det var egenskapene i problemstillingen og hypotesene/ forskningsspørsmålene i de respektive definisjonsdokumentene, som virkelig ble undersøkt.

Da reliabiliteten bestemmes av hvordan målingene av data er utført, mht. nøyaktighet i de enkelte operasjonene i analyseprosessen, sjekket vi forskningsfunnenes konsistens i den grad det var mulig. Våre elever som observerte i klasserommene ved gjennomføring av undersøkelsene fikk et positivt inntrykk av respondentene mht seriøsitet og ærlighet i besvarelsene. Faglærers informasjonsbrev med svarslipper, jfr vedlegg 4, som var sendt ut til foreldre/ foresatte i forkant via oppfølgingsmail til skolens rektorer, bidro også til å skape en god ramme, hvilket motvirket en vilkårlig subjektivitet i forskningsmaterialet.

Hovedinnvendingene mot generaliserbarhet av våre resultater er at utvalget av informanter er lite og geografisk avgrenset til elever i 2 fylker. Men likevel kan en her trekke noen enkle slutninger fra det spesielle til det mer allmenngyldige; selv om det er få personer som er undersøkt kan det være gyldig for alle elever i ungdomsskolen.

2.5. Søknad om godkjenning hos personvernombudet i NSD

Så snart forskningsgruppene hadde utkast til spørreskjema og intervjuguide klar, ble søknad om godkjenning av forskningsprosjektet sendt til personvernombudet ved Norsk Samfunnsvitenskaplig Datatjeneste (NSD), i midten av februar. Faglærers informasjonsbrev til rektorer, lærere og foreldre/ foresatte mht spørreundersøkelsen, ble også lagt ved søknaden. Vi brukte meldeskjema for forsknings- og studentprosjekt som medfører meldeplikt eller konsesjonsplikt (jfr. Personopplysningsloven). Etter en del korrespondanse og telefonsamtaler i vinterferieukene, vedrørende forskerkontaktens ansvar og kravene til anonymitet, mht vår databehandling og filmproduksjon, samt begrensning av åpne spørsmål, ble vårt forskningsprosjekt godkjent uten meldeplikt, jfr vedlegg 6.

2.6. Oppsummering og analyse av forskningsresultatene

Etter at alle grupper hadde gjennomført sine undersøkelser hadde vi en ny forskerøkt på Lundeneset, der de fikk råd og veiledning om hvordan besvarelsene burde grupperes mht de respektive hypoteser/ forskningsspørsmål.

Det var viktig å holde besvarelsene adskilt på bakgrunn av forskerkriteriene de hadde lagt til grunn; mht blant annet kjønn, skoletrinn og skoletype etc. Etter vår reduksjon til 5 forskningsgrupper i mars, ble vårt todelte forskertema avgrenset til første del. Dvs fokus på kjønnsforskjellene vedrørende resultat-oppnåelse i ungdomsskolen, da de elevene som hadde valgt fokus på frafallet i vgs, hadde trukket seg fra forskningsprosjektet.

2.7. Filmproduksjon og skriving av forskningsrapporter

Noen av forskningsgruppene ville også lage en kort dokumentarfilm, som vedlegg til forskningsrapporten, da de er vg2-elever i «Medier og kommunikasjon», som har filmproduksjon som en del av dette tverrfaglige forskningsprosjektet. Dette ble dessverre ikke tillatt av hensyn til anonymitetskravene fra Personvernombudet i NSD, så da måtte elevene vurdere alternative muligheter for filmproduksjon og medieuttrykk.

De valgte da å begynne med planlegging av ny mediedesign med rollespill, der de ville karikere de ulike elevtypene og læringsmiljøsituasjonene, som illustrasjon av sine aktuelle forskningsresultater. Filmen vil vise ulike sider av kjønnsforskjellene gutt/ jente og mannlig/ kvinnelig lærer.

Skriving av forskningsrapportene gav våre 5 elevgrupper god trening i drøfting og vurdering av sine egne forskningstema, metodevalg og design av spørreskjema, i relasjon til undersøkelsens ovennevnte hovedtema. På bakgrunn av selvvalgte temafokus vektla forskningsgruppene dermed forskjellige typer spørsmål. De spurte blant annet om elevenes ambisjoner, motivasjon og tidsbruk med hensyn til lekser, prosjektarbeid og fritidsaktiviter, samt leggetider, leseferdigheter, databruk, kosthold, karakterer og ulike sider av læringsmiljøet, for å se om de klarte å finne ut noe om årsakene til kjønnsforskjellene med hensyn til resultatoppnåelsen for gutter contra jenter i skolen.

Innen 22.april måtte elevene ha sine forskningsrapporter klar, slik at faglærerteamet kunne vurdere dem og velge ut de fire beste, for oversendelse til Holbergprisen i skolen, innen 28.april. Der vil fagjuryen vurdere årets bidrag fra landets ulike vgs, før de bestemmer hvilke tre forskningsgrupper som skal gå videre til finaleplassene, innen 19.mai.

3. Ekstern bistand

3.1. Samarbeid med forskerkontakt fra HSH

Da vi hadde bestemt oss for forskningstema i desember startet førstekonsulent Barbara Wendelbo rekrutteringen av forskerkontakt til vårt prosjekt. I slutten av januar fikk vi tildelt Ingrid G. Arnesen, som vår kontakt. Hun jobber til daglig som forskerstipendiat ved Høgskolen Stord/ Haugesund.

Avtalen med forskerkontakten tilsa to veiledningsbesøk på skolen á to timer. Dette ble gjennomført på en svært konstruktiv måte, der alle forskningsgruppene fikk tilbud om å sende inn sine utkast til definsisjonsdokument og spørreskjema, før hun kom første gang. Det gav grunnlag for konkret tilbakemelding og veiledning. Tilsvarende tilbud fikk elevene mht oppsummerte resultatanalyser og utkast til diagram for bruk i forskningsrapportene, i andre fase. Da gav hun dem også noen generelle råd mht drøfting og argumentasjon.

3.2. Bruk av ulike virkemidler i forskningsprosessen

For å løsrive oss fra tørre forskningsartikler og analyseresultater, og la oss vekke litt fra vante tankesett og handlingsmønster, har vi blant annet sett på musikkvideoer på YouTube. Vi så blant annet Nr1's Komiprisen 2009; «Lene som 16-åring», Karpe Diems «Vestkantsvartinga» og «Østkantlærere». Dette var også til inspirasjon for våre egne filmprodusenter. Elevene ble også anbefalt å se TV-seriene «Blanke ark» og «Klasse 10B», samt «Hjernevask». En episode av sistnevnte programserie fikk dem sett og drøftet i en naturfagtime, mht arv/ miljø-utfordringene og forskeres ulike syn på hva som påvirker oss mest.

3.3. Bruk av forskningsresultater i undervisningen

Ulike forskningsresultater i relasjon til vårt forskningstema ble omtalt i undervisningen og drøftet i våre lokale forskerøker. Flere aktuelle artikler fra aviser og fagtidsskrift ble lagt ut i fagstoffmappa i vårt digitale klasserom, med oppfordring til aktiv bruk i relasjon til eget prosjekt. Fagartiklene har blant annet uttalelser av professor i pedagogikk Thomas Nordahl ved Høgskolen i Hedmark, professor Gunn Imsen ved pedagogisk institutt på NTNU, professor Peder Haug ved Høgskulen i Volda, forsker Nils Vibe ved NifuStep og studieleder Anne Fængsrud ved Høgskolen i Vestfold.

Det er også formidlet avisomtaler fra Klassekampen der det pekes på at dobbelt så mange gutter som jenter får spesialundervisning i grunnskolen og Dagbladet's «Drømmeskolen ved elva» i Oslo. Andre avisoppslag har vært «Lei av lærerprat» fra Vårt Land og «Mer grøt» fra Morgenbladet. Elevene er også anbefalt å søke faktastoff om skolen og Kunnskapsløftet på udir.no, samt politiske uttalelser fra partiene og kunnskapsminister Kristin Halvorsen på regjeringen.no.

4. Tverrfaglighet

4.1. Aktuelle læreplanmål og grunnleggende ferdigheter

Som nevnt innledningsvis og underveis i lærerrapporten, fikk vi avtalt et tverrfaglig samarbeid med lærerne i norsk for begge klassene; Håvard Brekkå og Øivind Jønsson, naturfag for vg1-klassen ved Guro Fæster, samt medieproduksjon ved Gunstein Landro og mediekommunikasjon ved Helge Johan Stautland for vg2-klassen.

Forøvrig har undertegnede faglærer hatt hovedansvaret for forskningsprosjektet med utgangspunkt i samfunnsfag og sørget for at prosessen har gått i hht vår lokale fremdriftsplan. Oversikt over aktuelle læreplanmål i de respektive fag sees i vedlegg 1.

4.2. Generell del av læreplanen

Den generelle del av læreplanen gir også aktuelle mål som passer vår forskningsoppgave og samarbeid i forskningsgrupper generelt;

Opplæringens mål;

- *«er å ruste barn, unge og voksne til å møte livets oppgaver og mestre utfordringer sammen med andre. Den skal gi hver elev kyndighet til å ta hånd om seg selv og sitt liv, og samtidig overskudd og vilje til å stå andre bi»*

Det samarbeidende menneske;

- *«en persons evner og identitet utvikles i samspillet med andre og at mennesket formes av sine omgivelser i en sammensatt ungdomskultur, samt at opplæringen skal kvalifisere for produktiv innsats i dagens arbeidsliv»*

5. Erfaringer og læringsmiljø

5.1. Erfaringslæring og økt kompetanse

Utarbeidelsen av spørreundersøkelsene dannet grunnlag for elevenes opplæring i innsamling og analyse av data/ informasjon fra et utvalg elever og skoleledere i ovennevnte fylker. Elevene fikk også god trening i samarbeid og inngåelse av avtaler, både med hverandre i prosjektgruppene og med rektorene/ lærerne ved de utvalgte skoler, hvor spørreundersøkelsene skulle gjennomføres. De lærte blant annet at muntlige intensjonsavtaler ikke alltid blir holdt, samt at en skal være godt forberedt til telefonsamtaler, i tillegg til at mail til skolens generelle post@...-adresse ikke alltid blir besvart. Mer positiv læring var det at de fikk komme inn i klassene å fortelle om prosjektene og formidle litt av det de lærer og hvordan de jobber med forskningsoppgaver i den videregående skole. Føring av personlig logg og separate innleveringer av gruppenes definisjonsdokument, spørreskjema og resultatanalyser, bidro til utvikling av gode arbeidsvaner, mht felles fremdriftplan.

Faglærers konsekvente og hyppige oppfølging av prosjektlederne per mail/ sms, i tillegg til muntlige veiledningssamtaler i skoletiden, har gitt dem ledererfaring og god trening i faglig kommunikasjon og tilbakemelding til medelever. Meldingsoppslag i Fronter, samt aktiv bruk av de digitale fagstoffmappene og forskningsgruppenes arkivmapper, har gitt elevene positiv erfaring i info-søk og inspirasjon til videre kildesøk i egne forskningsfokus.

Ovennevnte forskningsformidling fra ulike forskningsinstitusjoner og skoleverket forøvrig, har gitt elevene et felles bakgrunnsteppe og økt forståelse for de samfunnsfaglige utfordringene vi står overfor. Stilt sammen med deres egen forskningsprosess innenfor vårt felles opplegg, har dette bidratt til å gi elevene innsikt i aktuell forskning. Dette har igjen gitt elevene personlig erfaring og økt kompetanse i forskning og forskningsformidling, mht deres egne prosjekt. Når vi vet at det å formidle til andre og praktisere kunnskap i aktivt arbeid, samt diskusjon gir høyest læring, så er et forskningsprosjekt som dette svært lærerikt. Skulle elevene bare søkt info på f.eks. Statistisk Sentralbyrås nettsider eller fått demonstrert/ presentert hva tidligere forskning viser mht aktuelle utfordringer i samfunnet eller ungdomskulturen vedrørende sosialisering og kjønnsroller i Norge, ville læringsutbyttet sannsynligvis vært vesentlig lavere.

Ved hjelp av forskningsprosjektet har elevene aktivt måtte tenke gjennom ulike utfordringer og problemstillinger, samt formulere aktuelle spørsmål og gode svaralternativ. De har også erfart om de fikk godt grunnlag for argumentasjon i relasjon til egen hypotesetesting eller drøfting av forskningsspørsmål.

5.2. Bruk av IKT i samfunnsfag lærer elevene metodekunnskap

Det er viktig at samfunnsfagene ikke bare består av utsagnskunnskap (faktakunnskap om hva vi vet), men at elevene også lærer metodekunnskap og begrepskunnskap om fagets egenart og hvordan man "ordner" kunnskapen. Lærerne må ikke avgrense kunnskap om ferdigheter til psykomotoriske ferdigheter og la de kognitive ferdighetene bli så generelle at fagets egenart blir borte. Med dagens informasjonsflom på internett, er det svært vesentlig at elevene lærer "hvordan-kan-vi-vite-kunnskap". Som vitenskapsfag har samfunnsfagene et fellestrekk ved at de søker etter mønstre og sammenhenger i nåtid og fortid, hvor de også forsøker å tolke, forklare og beskrive årsakssammenhenger. I følge Erik Lund (2001) kan bruk av IKT virke "skreddersydd" til de ulike fasene i problemløsningsmodellen. Han henviser da til problemløsningsmodellen som er anvendt av Norges Forskningsråd i "Nysgjerriger" og hevder at beskrivelsen i læreplanen går utover en ren hypotetisk-deduktiv metode. Som modell for læring bruker læreplanen "vitenskaplig arbeidsmåte", da den utvikler "både kreative og kritiske evner og er innen rekkevidde for alle." Videre trekker han frem at elevene skal som "forskere", bevege seg fra faktakunnskap til det midlertidige og ukjente, slik at de får en naturlig læring, jfr. det Dewey hevdet for ca. 100 år siden. Problemløsningens kjerneverdier; *utforske, oppdage, vurdere og konkludere* er viktige for samfunnsfagene der det tradisjonelt er særlig viktig med løse og åpne kunnskapsstrukturer. Den generelle delen i Kunnskapsløftet legger spesielt til rette for dette, derfor er heller ikke bruk av lærebok nevnt i læreplanen. Det er i følge Sjøberg (2001), viktig at elevene lærer å bruke informasjonsteknologi til kommunikasjon og digitale "læringsstilas", ikke bare til datasøk og informasjonshenting via internett.

5.3. Læring som sosial prosess i den proksimale utviklingszone

Den russiske Lev Vygotskys sosiokulturelle syn på læring vektlegger læring som en sosial prosess, i motsetning til den sveitsiske Jean Piagets teori som gir et sammenhengende bilde av utvikling og kognisjon som et individuelt fenomen. Kognitivismen omhandler som

kjent tenkning, problemløsning og kreativitet. Når forskningsprosjektet gjøres i samspill med andre, åpner det for den læringssonen som eleven ikke kan utføre alene, men kun sammen med andre. Vygotsky kalte det for den proksimale utviklingssonen. Han mente at tilpasset opplæring skulle ligge på et litt høyere nivå enn det eleven behersker og at det var lærerens kyndighet som var avgjørende for størrelsen på elevens utviklingszone. Elevens evner og læreforutsetning bestemte kun den nedre grense for den proksimale sone, i følge Gunn Imsen (2005).

Gjennom forskningsprosjektet fikk elevene erfart og lært at planlegging har både en tidsdimensjon, en utviklingsdimensjon og en innholdsdimensjon, jfr. den didaktiske relasjonsmodellen; med mål, rammer, arbeidsmåter, lærestoff, vurdering og forutsetninger. I dette forskningsopplegget vil læreprosessen ta utgangspunkt i felles hovedproblemstilling og de ulike prosjektgruppene avgrensing og temafokusering. Vi kan også se dette i forhold til Bronfenbrenners økologiske modell om samspillet mellom de fire nivåene; klassen, skolen, nærmiljøet og storsamfunnet (Imsen, 2003). På denne bakgrunn kan vi si at vår forskningsprosess ble skapt i kraft av samspillet mellom disse faktorene, da vi måtte inngå samarbeidsavtaler med flere faglærere og rokkere på timeplanene ved egen skole, i tillegg til samarbeid med en rekke andre skoler om gjennomføring av spørreundersøkelsene. Forøvrig måtte vi forholde oss til samarbeidsrelasjonene med personvernombudet i NSD, forskningskontakten ved HSH og førstekonsulentene i Holbergprisen i skolen, mht krav om endringer og forskyving av tidspunkt.

Denne forskningserfaringen gav god læring og utvikling, både for elevene og lærerne. Vi mener at det er viktig å delta i Holbergprosjektet fordi vi tror på elevforskning som en god undervisningsmetode. Samtidig er det essensielt å forberede elevene på de krav de vil møte på universiteter og høyskoler. I tillegg er det viktig å stimulere elevenes interesse for forskning og entreprenørskap. Det blir nå spennende å se hvordan kjønnsforskjellene i skolen vil utvikle seg i årene som kommer og om vår forskning kan gi bidrag til en bedre skole for både gutter og jenter.

DV/ 27.04.2010

Aktuelle læreplanmål og grunnleggende ferdigheter

På Lundeneset vgs la vi følgende læreplanmål til grunn for forskningsprosjektet i naturfag, norsk, mediekommunikasjon, mediedesign og medieproduksjon, samt samfunnsfag.

1. Naturfag

Det er flere læreplanmål i naturfag for vg1 studiespesialisering at årets Holbergprosjekt kunne kommet inn. Men de mest aktuelle mål for opplæringen er;

Teknologi og design (Bioteknologi):

- diskutere betydningen av arv og miljø

Forskerspiren:

- vurdere og argumentere for gyldighet og kvalitet av egne og andres observasjonsdata

2. Norsk

Fra læreplanen i norsk for Vg1 studiespesialisering/ Vg2 yrkesfag har vi følgende mål;

Muntlige tekster:

- bruke fagkunnskap fra ulike fag til å drøfte spørsmål knyttet til skole, samfunn og arbeidsliv

Skriftlige tekster:

- mestre ulike skriveroller som finnes i skolens offentlighet og i samfunns- og arbeidsliv
- bruke datateknologien til å arkivere og systematisere tekster

Sammensatte tekster:

- bruke digitale verktøy til presentasjon og publisering av egne tekster

Språk og kultur:

- hente, vurdere og anvende fagstoff fra digitale kilder i muntlig og skriftlig arbeid

3. Medieproduksjon, mediedesign og medieuttrykk

Fra læreplanene i mediefagene har vi følgende i aktuelle læreplanmål på vg2-nivå:

Medieproduksjon:

- planlegge, gjennomføre og vurdere produksjoner i tekst, bilde, lyd og kombinasjoner av disse i ulike formater og til ulike medier

Mediedesign og medieuttrykk:

- utarbeide mediedesign for medieprodukter til papir-, skjerm- og lydmedier på bakgrunn av ideer hos ulike oppdragsgivere, og begrunne designmessige virkemidler
- bruke ulike teknikker i idéutvikling fra research til ferdig konsept, dokumentere prosessen med idéskisser og presentere konseptet for en oppdragsgiver
- bruke ulike former for fortellerteknikk og dramaturgi i egne tekst-, bilde- og lydproduksjoner og kombinasjoner av disse, og begrunne valgene

4. Samfunnsfag

Forskningsarbeidet har hovedsaklig tatt utgangspunkt i samfunnsfagets læreplan om **individet og samfunnet**:

- definere sentrale begrep knyttet til sosialisering og bruke dem til å undersøke trekk ved sosialiseringen av ungdom i Norge
- forklare hvorfor kjønnsroller varierer mellom samfunn og kulturer og diskutere hvorfor kjønnsrollene endrer seg over tid

I tillegg kom de grunnleggjande ferdighetene i samfunnsfag som alle passer godt i forhold til et forskningsprosjekt som dette:

- **«Å kunne uttrykke seg munnleg og skriftleg i samfunnsfag inneber;** å fortelje om hendingar i fortida og samtida, å greie ut om ... fakta og å bruke definisjonar, omgrep og faguttrykk til å forklare årsaker og verknader knytte til samfunn og kultur. Det inneber å *kunne presentere resultat av eige arbeid tydeleg og forståeleg for andre, og å kunne samtale om sine egne og andre sine presentasjonar*. Skriftleg og munnleg uttrykksevne vil seie å kunne reflektere over meiningsinnhaldet i tekstar, bilete, film ..., og å *kunne samanlikne, argumentere og drøfte verdier i informasjon og kjelder, i hypotesar og i modellar.*»
- **«Å kunne lese i samfunnsfag inneber:** å setje seg inn i, granske, tolke og reflektere over faglege tekstar Å kunne lese vil samtidig seie å behandle og bruke variert informasjon frå bilete, film, teikningar, grafar, tabellar, ... For å forstå og delta aktivt i samfunnet ein lever i, er det òg nødvendig å kunne lese og samle informasjon frå oppslagsverk, aviser og internett og vurdere dette kritisk.»
- **«Å kunne rekne i samfunnsfag inneber** å behandle og samanlikne talmateriale om faglege tema, og å bruke, tolke og lage tabellar og grafiske framstillingar. Rekning i samfunnsfag handlar òg om å gjere undersøkingar med teljing, ...»
- **«Å kunne bruke digitale verktøy i samfunnsfag inneber** å gjere berekningar, søkje etter informasjon, utforske nettstader, utøve kjeldekritikk og nettvett og velje ut relevant informasjon om faglege tema. Digitale ferdigheiter vil òg seie å vere orientert om personvern og opphavsrett, og kunne bruke og følgje reglar og normer som gjeld for internettbasert kommunikasjon. Å bruke digitale kommunikasjons- og samarbeidsreiskapar inneber å utarbeide, presentere og publisere egne og felles multimediale produkt, kommunisere og samarbeide med elevar frå andre skular ...»

DV/LVS

Fremdriftsplan - Holbergprisen i skolen 2010 - Lundeneset vgs

Påmelding:

1.oktober 2009: Etter klassevise drøftinger med hensyn til deltagelse

Valg av hovedtema:

17.desember 2009: Idemyldring/ klassevise valg av tema

Valg av samarbeidspartnere; forskningsgruppe:

21.januar 2010: Personlige vurderinger/ valg av ønskede samarbeidspartnere

Startseminar/ orienteringsmøte:

Torsdag 21.01., kl.1315-1440: Førstekonsulent Barbara Wendelbo orienterer

Lokale fagdags-/ forsker-økter med følg. fokus i forskningsgruppene:

- Onsdag 27.1., kl.0800-1110: Idéfase, problemstilling, prosjektarb.+ metoder
- Torsdag 4.2., kl.1315-1515: Forskerkontakten Ingrid R. Grønsdal på besøk
- Onsdag 3.3., kl.0800-1110: Analyse av spørreundersøkelsen og statistikk
- Torsdag 11.3., kl.1315-1515: Forskerkontakten Ingrid R. Grønsdal på besøk

Innleverings-/ gjennomførings frister:

- Torsdag 18.februar: Spørreskjema klar til bruk
- Uke 7-9: Spørreundersøkelser
- Torsdag 25.mars: Resultatanalyse med statistikk & diagram
- Torsdag 22.april: Forskningsrapport – Lokal vurdering
- Onsdag 28.april: 4 av forskningsrapportene sendes til Bergen

Finaledager:

- Onsdag 19.mai: Offentlig kunngjøring av finalistene
- Tirsdag 8.- torsd.10.juni: Finale; Prisutdeling og Festspill
(Obs! - Fare for eksamensdager samtidig)

DV/ 26.01.10

Vedlegg 3

Grupper i Holbergprosjektet 2010				Lundeneset vgs	
Tverrfaglig: Samfunnsfag og norsk				2 klasser/ 42 elever	
Hovedfokus: - Hvorfor får gutter svakere karakterer enn jenter i ungdomskolen?					
Alternativt fokus: - Hvorfor faller så mange ut av den videregående skolen?					
Klasse:	2ME	2ME/1ST*	1ST	1ST	
Antall:	16 elever			26 elever	
Gr.nr:	Gr.1	Gr.3	Gr.5	Gr.8	
Fokus:	Ungdomskole	Ungdomskole	Ungdomsskole	Ungdomsskole	
Tema:	Jenter versus gutter	Kjønnforskjeller	Jenter favoriseres	Leseferdigheter	
Metode:	Sp.skj.+intervju	Sp.skj.+intervju	Sp.skj.+intervju	Sp.skj.+intervju	
Form:	Film+rapport	Film+rapport	Rapport	Rapport	
Gr.leder:	Maria Haug Ida Storesund Line Svåsand Ragnhild Lauvås - TRUKKET SEG 19.2.	Audun Ommedal Harald Hovland Vegard Egeland* Njål Hetland* Kristian M Innvær 4 Mats Olav Lepsøe	Ingfrid Byberg Elisabeth Egeland Elisabeth Helgøy Aase Malde Ingvild Stokka 6	Asbjørn Grødem Silje Klungland Sigrun Bruaset Ida Steinkjellå André Larsen 5 - TRUKKET SEG 19.2.	5
Gr.nr:	Gr.2	Gr.4	Gr.6	Gr.9	
Fokus:	Ungdomskole	Videregående	Ungdomsskole	Ungdomsskole	
Tema:	Mange Intelligenser	Motivasjonen mangler	Lesevaner avgjør	Motivasjon stimulerer	
Metode:	Sp.skj.+intervju	Sp.skj.+intervju	Sp.skj.	Sp.skj.+int.	
Form:	Film + rapport	Film+rapport	Rapport	Rapport	
Gr.leder:	Ellen Tveita Ingebjørg Dypedal Frødis Bruntveit Susanne Håvarstein Inger Schelbred - TRUKKET SEG 19.2	Maria Vågen Sunniva Rødne Maiken Vika* Anders Langeland Eva Thingbø* 5 - TRAKK SEG 18.3	Herlaug Risøy Lene Røgelstad Serine Selvaag Werner Nygård 5	Jonas Gjesdal Eirik Hauge Kristoffer Aase 4	3
Gr.nr:			Gr.7		
Fokus:			Ungdomsskole		
Tema:			Skoletype/ -størrelse		
Metode:			Sp.skj.+intervju		
Form:			Rapport		
Gr.leder:			Mari Eggebø Anne Grødem Aashild Kristoffersen Hanne Soteland Ellen Risanger 5		
Antall:	Elever:	9	11	14	8
DV/ 27.01.10				TOTALT:	42
DV/ 19.02.10		Pga avslag fra aktuelle skoler trakk 4 gr seg:		19	6 grupper igjen: 23

Lundeneset, 5582 Ølensvåg

Lundeneset, 1.mars-2010

Kjære rektorer, lærere og foresatte!**FORESPØRSEL VEDRØRENDE EN SPØRREUNDERSØKELSE I SKOLEN**

Elever fra Lundeneset videregående skole i Ølensvåg, vil i kommende uker gjennomføre en spørreundersøkelse ved deres skole, som del av et forskningsprosjektet **Holbergprisen i skolen**. Elevene skal forsøke å finne årsaker til;

- **hvorfor gutter får svakere karakterer enn jenter i ungdomsskolen eller**
- **hvorfor gutter i større grad enn jenter ikke fullfører den videregående skole.**

Spørreundersøkelsen danner grunnlag for elevenes opplæring i innsamling og analyse av data/ informasjon fra et utvalg elever og skoleledere i Rogaland og Hordaland. Elevene vil primært bruke skriftlige spørreskjema som deles ut og samles inn i de utvalgte klassene, i en avtalt skoletime. Det er elever på ulike trinn i ungdomsskolen og den videregående skole som er utvalgt. Forøvrig vil enkelte av forskningsgruppene også intervju rektorer eller skolesjefer i enkelte kommuner, da de vil supplere sine elevundersøkelser med informasjon fra fagfolk i skolene. - Noen av forskningsgruppene vil også filme deler av intervjuene, da de er vg2-elever i «Medier og kommunikasjon», som har filmproduksjon som en del av dette tverrfaglige forskningsprosjektet.

Undertegnede lektor er i samarbeid med prosjektlederne i de ulike forskergruppene ansvarlig for at kravene til databehandling av innsamlet informasjon ikke kan identifiseres og spores tilbake til den enkelte elev, skole eller kommune. Forøvrig er det prosjektets forskerkontakt ved Høyskolen Stord Haugesund (HSH); Ingrid G. Arnesen som er hovedansvarlig for at alle innsamlede data blir behandlet forsvarlig og i hht krav om meldeplikt fra personvernombudet for forskning ved Norsk Samfunnsvitenskaplig Datatjeneste (NSD) ved Universitetet i Bergen..

All databehandling av skriftlige besvarelser og intervjuer gjøres uten personopplysninger.

Men da de fleste elevene som er utvalgt til å delta i spørreundersøkelsen er under 18 år, må vi herved få spørre om formell tillatelse til å gjennomføre disse undersøkelsene i aktuelle klasser ved deres skoler. Dersom noen vil be sine barn/ elever/ ansatte fritatt fra våre undersøkelser, anmodes dere om å gi tilbakemelding til rektor ved deres skole, som vil videreformidle det til undertegnede eller de respektive forskningsgruppene som har søkt/ avtalt om å komme til deres skole. Deltakerne i prosjektet kan ellers når som helst trekke seg.

Våre 9 elevgrupper har utviklet ulike spørreundersøkelser innenfor ovennevnte hovedtema. De har valgt egne fokusområder og vektlegger dermed forskjellige typer spørsmål om blant annet elevenes motivasjon og tidsbruk med hensyn til lekser, prosjektarbeid og fritidsaktiviteter, samt leggetider, leseferdigheter, databruk, karakterer og ulike sider av læringsmiljøet, for å se om de klarer å finne ut noe om årsakene til kjønnsforskjellene med hensyn til gutter og jenter i skolen.

De 4 beste forskningsrapportene fra Lundenesets 9 ulike elevgrupper, vil i slutten av april bli oversendt til vurdering av juryen for Holbergprisen i skolen i Bergen. Det er et minnefond som organiserer en landsdekkende konkurranse for de videregående skoler. Den skal motivere vgs-elever til økt interesse for høyere utdanning og forskning i blant annet samfunnsfag og humanistiske fag.

Med vennlig hilsen

Lundeneset videregående skole

Dagfinn Våge/ lektor

Tlf. 53775100/ Mobil: 45614436 Mer informasjon: www.lvs.no eller www.holbergprisen.no**SVARSLIPP - Returneres til lærer/ rektor ved den utvalgte skolen, hvor barnet er elev.**

Vi samtykker i at vårt barn får delta i spørreundersøkelsen, med hensyn til Holbergprisen i skolen.

Elevens navn: _____ Klasse: _____ Foresattes navn: _____

Felles spørsmål til til gruppenes spørreskjema - Lundeneset vgs 2010

– Sett kryss på ditt svaralternativ – Svar ærlig – Besvarelsene er anonyme

Bakgrunn:

Kryss av for hvilket kjønn du er: Gutt: ___ Jente: ___

Hvilket klassetrinn går du nå? 8. ___ 9. ___ 10. ___ Vg1 ___ Vg2 ___ Vg3 ___

Dersom du går på vgs;

- Hvilken linjetype går du på? Yrkesfaglig: ___ Studiespesialisering: ___

Skolearbeid:

Hvor lang tid bruker du på **lekser i gjennomsnitt pr dag?**

0-30 minutt: ___ 30-60 minutter: ___ 1-2 timer: ___ Over 2 timer: ___

Kryss av for **din beste karakter** siste halvår;

1: ___ 2: ___ 3: ___ 4: ___ 5: ___ 6: ___

Kryss av for **din dårligste karakter** siste halvår;

1: ___ 2: ___ 3: ___ 4: ___ 5: ___ 6: ___

Hvilket karaktersnitt hadde du siste halvår? 1-2: ___ 2-3: ___ 3-4: ___ 4-5: ___ 5-6: ___

Hvordan vurderer du dine egne **leseferdigheter?**

Dårlige: ___ Litt svake: ___ Gode: ___ Veldig gode: ___

Er **den læreren du lærer mest av** kvinne eller mann? Mann: ___ Kvinne: ___

Hvor viktig er det for deg **at du gjør det bra på skolen?**

Ikke viktig ___ Lite viktig ___ Ganske viktig ___ Veldig viktig ___

Fritidsaktiviteter:

Hvor mange timer bruker du på **andre ting enn skolearbeid** (venner, lesing, tur, mm), **som ikke er fast organisert eller knyttet til skjerm** (TV/ konsollspill/ PC/ mobil) **per dag?**

0-1 : ___ 1-2: ___ 2-3: ___ 3-4: ___ 4-6: ___ 6-8: ___ Over 8 timer: ___

Kryss av for hvor mange timer du bruker foran **PC utenom skoletid, per dag?**

0-1: ___ 1-2: ___ 2-3: ___ 3-4: ___ 4-6: ___ 6-8: ___ Over 8 timer: ___

Kryss av for hvor mange timer du bruker foran **TV utenom skoletid, per dag?**

0-1: ___ 1-2: ___ 2-3: ___ 3-4: ___ 4-6: ___ 6-8: ___ Over 8 timer: ___

Kryss av for hvor mange timer du bruker til **faste fritidsaktiviteter i snitt per uke?**

0: ___ 1: ___ 2: ___ 3: ___ 4: ___ 5: ___ 6: ___ Mer enn 6 timer ___

IGA/ DV/ 16.02.10

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS
NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfages gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nod@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Vår dato: 08.03.2010

Vår ref:23723 / 2 / RKH

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 09.02.2010. All nødvendig informasjon om prosjektet forelå i sin helhet 07.03.2010. Meldingen gjelder prosjektet:

23723

Lundeneset videregående skoles deltagelse i Holbergprisen i skolen 2010 - Hvorfor gutter får svakere karakterer enn jenter i ungdomsskolen og hvorfor flere gutter enn jenter ikke fullfører videregående skole.

Behandlingsansvarlig
Daglig ansvarlig

Høgskolen Stord/Haugesund, ved institusjonens øverste leder
Ingrid R. Grønsdal Arnesen

Etter gjennomgang av opplysninger gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon, finner vi at prosjektet ikke medfører meldeplikt eller konsesjonsplikt etter personopplysningslovens §§ 31 og 33.

Dersom prosjektopplegget endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for vår vurdering, skal prosjektet meldes på nytt. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html.

Vedlagt følger vår begrunnelse for hvorfor prosjektet ikke er meldepliktig.

Vennlig hilsen

Vigdis Nantvedt Kvalheim

Ragnhild Kise Haugland

Kontaktperson: Ragnhild Kise Haugland tlf: 55 58 83 34
Vedlegg: Prosjektvurdering

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kym.sarva@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmas@sv.uit.no

Side 2 av godkjenningsbrevet fra personvernombudet i NSD

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

23723

Dette prosjektet gjennomføres av elever på Lundeneset videregående skole i samarbeid med Høgskolen Stord/Haugesund. Ingrid R. Grønsdal Arnesen bekreftet på e-post 25. februar 2010 at hun er daglig ansvarlig for prosjektet, og at Høgskolen Stord/Haugesund er behandlingsansvarlig institusjon. Lektor Dagfinn Våge er kontaktperson ved Lundeneset videregående skole.

Utvalget består av elever ved flere ungdomsskoler og videregående skoler i Rogaland og Hordaland, samt enkelte rektorer. Totalt omfatter utvalget ca. 1000 personer. Utvalget kontaktes etter avtale med skolene.

Opplysningene samles inn gjennom spørreskjema og personlig intervju. Spørreskjemaene besvares av elevene i skoletiden, og skal utelukkende besvares på papir, ikke på PC (jf. e-post fra Ingrid Grønsdal Arnesen 5. mars 2010). Intervju gjennomføres bare med voksne medarbeidere til stede, og det er bare voksne personer som intervjues. Det gjøres lydopptak og/eller filmes under intervju, men opptakene behandles ikke på PC. Alle transkripsjoner vil være anonyme (jf. e-post fra Ingrid Grønsdal Arnesen 7. mars 2010). Vi minner om at anonyme opplysninger er opplysninger som det ikke er mulig å føre tilbake til enkeltpersoner, hverken direkte (via for eksempel navn eller fødselsnummer eller referanse til slike opplysninger) eller indirekte (via sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som navn på skole, bosted, fagretning, kjønn, alder, eller lignende).

På bakgrunn av dette vurderer personvernombudet prosjektet som ikke meldepliktig i henhold til personopplysningsloven.

Lyd- og videoopptak slettes senest innen prosjektslutt, juni 2010.

Kilder/ litteraturliste

- Brandt, B. i Holter, H. et al. 1996:**152-165 "Kvalitative metoder i samfunnsforskning", Oslo: Universitetsforlaget
- Brox, O. 1995,** *Praktisk samfunnsvitenskap*, Oslo: Universitetsforlaget
- Farner, A. 2003,** "Verksted som verktøy i plan- og utviklingsprosesser", Oslo: Kommuneforlaget
- Fossåskaret, E, Fuglestad, O.L. og Aase T.H. 1997:** "Metodisk feltarbeid", Oslo: Universitetsforlaget
- Grønmo, S. i Holter, H. et al. 1996:** *Kvalitative metoder i samfunnsforskning*", Oslo: Universitetsforlaget
- Halvorsen, K. 1993** (3.utgave) og 2003 (4.utgave), "Å forske på samfunnet – en innføring i samfunnsvitenskaplig metode" Oslo: Cappelen Akademisk Forlag
- Hellevik, Ottar 2002:** *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*, Oslo: Universitetsforlaget
- Holbergprisen i skolen:** www.holbergprisen.no/holbergprisen-i-skolen/info.html
- Holter H. og Kalleberg R. 1996:** "Kvalitative metoder i samfunnsforskning", Oslo: Universitetsforlaget
- Imsen, Gunn 2003:** *Lærerenes verden Innføring i generell didaktikk*, Oslo, Universitetsforlaget
- Imsen, Gunn 2005:** *Elevenes verden Innføring i pedagogisk psykologi*, Oslo, Universitetsforlaget
- Koritzinsky, Theo 2005:** *Samfunnskunnskap – fagdidaktisk innføring*, Oslo, Universitetsforlaget
- Kvale, Steinar 2001:** *Det kvalitative forskningsintervju*; Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Lund, Erik 2001 i Sjøberg, Svein (red.) 2001,** *Fagdebatikk*, Oslo, Gyldendal
- Læreplanen i samfunnsfag (LK06):** www.udir.no/grep/Lareplan/?laereplanid=125640
- Læreplaner i andre fag (LK06):** www.udir.no/grep/Kunnskapsloftet-fag-og-lareplaner/
- Norsk samfunnsvitenskaplig Datatjeneste (NSD):** www.nsd.uib.no
- Personvernombudet for forskning (NSD):** www.nsd.uib.no/personvern
- Repstad, P. 1998:** "Mellom nærhet og distanse", Oslo, Universitetsforlaget
- Sjøberg, Svein (red.) 2001:** *Fagdebatikk – fagdidaktisk innføring i sentrale skolefag*, Oslo, Gyldendal Norsk Forlag
- Wadel, Cato 1991:** *Feltarbeid i egen kultur*, SEEK, Flekkefjord